

Co-Funded by
EUROPEAN
UNION

EUROPEAN COMMISSION - DIRECTORATE GENERAL JUSTICE AND CONSUMERS
Programme and Financial management
Grant Agreement number: 881677 – I.N.T.I.T. – REC-AG-2019 / REC-RDAP-GBV-AG-2019

INTIT

*INtegrated Trauma Informed Therapy
for Child Victims of Violence*

Newsletter 5

30 september, 2022

The project was supported by

Disclaimer

“This publication was funded by the European Union’s Rights, Equality and Citizenship Programme (REC 2014-2020).

The content of this *newsletter* represents only the views of the *INTIT Implementing Team* and is their sole responsibility.

The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.”

Lõppkonverents: Traumeeritud laste kohtlemise väljakutsed

29. septembril 2022 toimus EÜ poolt rahastatud **projekti INTIT** – Vägivaldaga kogunud laste integreeritud traumateadliku kohtlemise lõppkonverents pealkirjaga "**Primum non nocere. Traumeeritud laste hooldamise väljakutsed**".

Lõppüritusena pakkus see konverents Euroopa ekspertide ja projektipartnerite vahel infovahetuse võimalust, et näidata integreeritud TIC-lähenemise potentsiaali haavatavate laste vajaduste käsitlemisel ning laste teenindussüsteemide ja spetsialistide suutlikkuse toetamisel, et toetada trauma ohvrite paranemist ja suurendada nende vastupanuvõimet, tuginedes INTIT-projekti tulemustele.

Vägivalla ohvriks langenud laste kaitse on oluline, sest hinnanguliselt kogeb ELis üle 50 miljoni lapse vägivaldaga, väärkohtlemist või hooletusse jätmist. Lapsepõlve traumade ja laste füüsilise ja psühholoogilise arengu pikaajaliste mõjude vahelist seost tunnistatakse üha enam kui olulist rahvatervisealast probleemi.

Tänapäeval ollakse teadlikud sellest, et vägivalla, väärkohtlemise ja väärkohtlemise ohvriks langenud laste kaitse on märkimisväärne väljakutse, mis nõuab erinevate teenuste ja spetsialistide sekkumist vastavalt integreeritud tööpõhimõttele, mis juhindub nn traumateadliku kohtlemise **(TIC)** põhimõtetest.

Ameerika Ühendriikidest alguse saanud TIC-lähenemisviis tõstab teadlikkust laste väärkohtlemise ja lapsepõlvetraumade mõjust inimese pikaajalisele vaimsele ja füüsilisele tervisele. Nende tagajärgede leevendamiseks edendab TIC-lähenemine trauma äratundmise ja sellega toimetuleku võtmeoskusi, personali koolitust ja töötajate arendamist ning valdkondade ja sektorite vahelist koostööd teenuseosutajate ja hooldussüsteemide vahel.

Lastevastase vägivalla juhtumite puhul on kaasatud keeruline võrgustik osalejaid (õigus-, sotsiaal-, tervishoiu-, haridus- ja hooldusteenused), kes peavad jagama vastutust sekkumise eest ja "rääkima ühte keelt", mitte oma valdkonna keelt, vaid seda, mis tuleneb ühistest teadmistest trauma tähenduse kohta, lapsepõlve kahjulike kogemuste lühi- ja pikaajalistest mõjudest laste heaolule ja vaimsele tervisele, kriteeriumidest, mille alusel hoolitseda selliste kogemustega kokku puutunud inimeste eest.

Tõepoolest, lastekaitstesüsteemid kogu Euroopas seisavad silmitsi ülesandega pakkuda koordineeritud teenuseid, mis suurendavad mõjutatud laste vastupanuvõimet ja vähendavad trauma riskitegureid - sealhulgas teenuse osutamise kaudu uuesti traumeerimist. Keskendumine traumateadlikule lähenemisviisile - seoses hoolduse ja teenustega - kajastab üha enam uuringuid, mis näitavad, et traumateadlik kohtlemine võib:

1. aidata teenuseosutajatel, vanematel ja süsteemidel ära tunda traumat kogenud laste vajadusi ja neile reageerida;
2. suurendada laste teenust pakkuvate süsteemide tõhusust, edendades ühist keelt ja menetlusi, mis toetavad paranemist ja ennetavad taasviktimisatsiooni;
3. toetada spetsialistide ja täiskasvanute (lapsevanemad/hooldajad) - kellel kõigil on TIC-is oma roll - suutlikkust tulla toime oma traumareaktsioonidega.

EÜ poolt rahastatud projekt **"INTIT – Vägivaldaga kogenud laste integreeritud traumateadlik kohtlemine"** on keskendunud sellele, kuidas tagada mitut asutust hõlmavate traumapõhiste sekkumiste ja teenuste osutamine vägivalla ja väärkohtlemise ohvriks langenud lastele.

Seejuures on keskendutud eelkõige Barnahuse jätkuvale laienemisele riikides, kes on selle mudeli kasutusele võtnud (nt Eestis), ning uuritud, kuidas tagada traumateadlikku integreeritud hooldust liikmesriikides.

INTIT-projekti eesmärk oli hinnata igas partnerriigis (Hispaania, Saksamaa, Eesti, Küpros), kas traumaga kokku puutunud lastekaitstesüsteemid vastavad traumateadlikku hoolduse (TIC) sekkumisstandarditele, ning tugevdada vägivalla all kannatanud ja väärkoheldud alaealistele suunatud spetsialistide ja teenuste suutlikkust tegutseda traumateadlikke lähenemisviiside kohaselt.

Selleks, et tõhustada ja laiendada traumateadliku hoolduse ja teenuste kasutamist vägivallaohvrite lastele, viis INTIT läbi tegevusi kahel tasandil: traumateadliku hoolduse alaste teadmiste ja pädevuste tasandil ning süsteemsel tasandil. Teadmiste ja pädevuste tasandil oli projekti eesmärk suurendada spetsialistide suutlikkust traumateadliku hoolduse põhimõtete, väärtuste ja mõistete osas. Süsteemsel tasandil oli eesmärk edendada integreeritud hoolduse osutamist, tagades koostöö erinevate asutuste (nt õigus-, sotsiaal- ja meditsiinasutused) vahel, mis on võimeline minimeerima teisese ohvriks langemist ja maksimeerima kohapeal pakutava ravi ja teenuste tõhusust, arendades samal ajal riiklikku koordineeritud teenuste osutamise süsteemi.

INTIT*INtegrated Trauma Informed Therapy
for Child Victims of Violence*

Newsletter 5 - 30 september, 2022

Lõppkonverentsil osalesid erinevad organisatsioonid, kes olid kaasatud projekti tegevusse partnerite, teenusepakkujate või kogenud traumateadlike praktikate spetsialistidena: Itaaliast: Sotsiaaluuringute Psühhoanalüütiline Instituut, Salerno alaealiste kohus, alaealiste ja kogukonna õigusemõistmise osakond (II büroo DGPRAM), laste ja noorukite neuropsühhiaatria üksus - IRCCS Fondazione Ca' Granda Ospedale Maggiore Policlinico of Milano, Sotsiaaltöötajate riiklik nõukogu (CNOAS), AMIGAY, Itaalia meditsiiniühing Good As You ONLUS; Küproselt Küprose politsei peakorteri kuritegevuse vastase võitluse osakond, Küprose Ülikooli õiguspsühholoogia osakond ning töö- ja sotsiaalhoolekande ministeeriumi sotsiaalhoolekande allministeerium, mida esindab sotsiaaltöötaja, kes vastutab väärkoheldud laste ja alaealiste õigusrikkujate psühholoogilise hindamise eest, kelle suhtes on esitatud süüdistus ja/või kes on vahi all.

Lisaks on Saksamaalt pärit Christliche Jugenddorfwerk Deutschlands (CJD), endine Flensburgi prokuratuuri juht, Schleswig-Holsteini politseiakadeemia koolitaja seksuaalkuritegude, perevägivalda, ohvrikaitse ning politsei- ja kohtunike videoküsitluste teemal;

Schleswig-Holsteini ohvrikaitsedelegaat, kes algatas Schleswig-Holsteini esimese Lastemaja/Barnahus, pedagoog, DBT-terapeut sotsiaal- ja õendusala kutsealadel, traumakeskne konsultant, laste- ja noorukite psühhiaatria õendusosakonna ja haridusteenistuse juhtkond Katoliku Lastehaigla Wilhelmstiftis Hamburgis ja KJHV, laste ja noorte hindamis- ja tugiteenuseid pakkuv ühing; Hispaaniast Santiago de Compostela ülikool ja sama ülikooli juures asuv kohtupsühholoogiline UNit; Eestist Sotsiaalkindlustusameti ennetusosakond ja Sotsiaalkindlustusameti Lastemaja.

Kokkuvõtteks: mõned soovitusel

On võimalik anda mõned soovitusel traumeeritud laste kohtlemise parandamiseks. Tuginedes projekti tulemustele, mida lõppkonverentsil arutati, on siinkohal esitatud mõned neist, mis tunduvad kõige olulisemad ja pakilisemad. Kõigepealt oleks vaja parandada TIC-teenuseid; seda võiks saavutada järgmistel viisidel ja strateegiatega.

The project was supported by

INTIT

INtegrated Trauma Informed Therapy
for Child Victims of Violence

Newsletter 5 - 30 september, 2022

Barnahuse teenuseid:

- Barnahuse mudeli laialdasemat laenemist;
- rakendades keskmise ja pikaajalist professionaalset järelvalvet laste üle pärast nende lahkumist Barnahusist või hooldekodust;
- Laiendades infrastruktuuri videosalvestatud intervjuude läbiviimiseks väärkohtlemisjuhtumite puhul;
- Lisaks tuleb traumateadlikku mõtlemist laiendada kogu organisatsioonile/süsteemile: poliitika, menetlused ja tavad, organisatsioonikultuur peaks kajastama lapse trauma mõju tunnustamist laste arengule, saavutustele, tervisele ja sisaldama TIC-põhimõtteid vägivallaohvrite lastega tegelemisel.

Seoses mitme kutseala/asutustevaheliste sekkumiste integreerimisega:

- ületades laialt levinud arusaama, et teadmised traumast on ainult arstide pärusmaa.
- tõstes teadlikkust sellest, et traumaatiliste kogemuste mõju hindamine laste heaolule nõuab integreeritud mitmemõõtmelist ja multiprofessionaalset lähenemist, mis hõlmab sotsiaalseid, hariduslikke, pedagoogilisi, suhtlemis-, kliinilisi ja tervishoiualaseid mõõtmeid.

- ületades spetsialistide, teenuste ja süsteemide vahelisi hierarhiaid, et iga spetsialist/teenistus saaks anda oma panuse oma teadmiste ja vaatenurkadega.
- ületades praegused raskused spetsialistide ja teenuste vahelises teabevahetuses.
- ületades teenuste ja enesekohaste süsteemide praeguse "kinnistumise", mis on takistuseks integreeritud hooldusele.
- Taotlede sekkumiste integreerimist alaealiste elukonteksti (nt kool).

Seoses traumeeritud lastega töötavate spetsialistide pädevusega:

- lülitades TIC-lähenemisviisi koolide ja ülikoolide õppekavadesse.
- tagades jätkusuutlikkuse koolitusmaterjalide edasise levitamise kaudu.
- luues andmebaasi traumainformeeritud koolituste ja teenuste kohta.

Pange tähele, et INTIT projekti raames on koostatud Euroopa koolitusmaterjalid, mis on kättesaadavad aadressil

<https://www.intitproject.eu/>

(koolitajate koolituse metoodika - integreeritud TIC käsiraamat ja slaidid). Koolitusmaterjale on edukalt testitud 112 väga kogenud spetsialisti ja koolitajaga, kes osalesid pilootkoolitusel.

INTIT*INtegrated Trauma Informed Therapy
for Child Victims of Violence***Newsletter 5 - 30 september, 2022**

Riigifookus – Eesti

Eestis osales INTIT koolitusel 15 traumateadliku kohtlemise vastu huvi tundvat spetsialisti. Eriti rohkelt olid esindatud Lastemajaga tihedalt koostööd teevad politseiuurijad ja advokaadid aga ka prokurörid ja kohtunikud. Tugevalt hinnati võimalust osaleda segagrupis. Kui lastemajas saavad kokku kohalike omavalitsuste lastekaitsetöötajad, psühholoogid, arstid ja uurijad, siis oluline, et Barnahusi mudeli ja traumateadliku kohtlemise põhimõtted jõuaksid ka kohtusüsteemi. INTIT koolitusel osalenud kohtunikud pidasid saadud infot väga oluliseks ning soovisid ka tulevikus sarnastes projektitegevustes ning koolitustel osaleda. Rõõmustab, et Eesti Sotsiaalkindlustusamet töötab välja ja koolitab erinevatele huvigruppidele mõeldud traumateadlikke koolitusi, sealhulgas kohtunike ja kohtujuriste. Ka Romas IPRS-is läbiviidud konverentsil tutvustati koolitusprogrammi pealkirjaga „Traumateadlikkuse koolitus lastega seotud tsiviilasju lahendavatele kohtunikele“.

Traumateadlikkus ja lähisuhtevägivalla teadlikkus kriminaalmenetluste osaliste seas on ülioluline. Paljud teod, mis on lähisuhtevägivallana käsitlevad ja millel on väga rängad tagajärjed laste jaoks ei ole Eestis kriminaalkorras karistavad.

Eesti kohtu tsiviilsüsteemis on pooled võrdsed ning ise teavad, mis on neile hea. Kuid kui rääkida traumeeritud inimesest, eriti lähisuhtevägivalla tõttu traumeeritud inimestest, siis tegelikult ei ole tegemist võrdsete osapooltega, seetõttu tuleb tsiviilkohtusüsteemi kohtunike koolitada põhjalikumalt, mida trauma inimesega teeb. Tuleb tähelepanu juhtida sellele, et lähisuhtevägivalla all kannatavad inimesed saaksid tsiviilkohtus lisakaitset. Eesti tsiviilkohtunike tunnevad ka ise, et nad vajavad rohkem traumaalaseid teadmisi.

Sotsiaalkindlustusameti koolituse oluline osa on lähisuhtevägivalla teemade nähtavale toomine. Trauma ja lähisuhtevägivald ei ole kohtunike või õigusspetsiifiline küsimus, need on teemad, mis inimestele väga lähedal, ning pahatihti seotud hoiakutega. Anne Haller, kes on ühtlasi Sotsiaalkindlustusameti ohvriabi ekspert püüab tsiviilkohtunike hoiakuid muuta ning koolitada neid traumateadlikkeks kohtunikeks. Seda koolitust tutvustas Anne Itaalias rahvusvahelisele kuulajaskonnale.

Eestit esindas konverentsil veel üks väljapaistev esineja – Anna Frank, Eesti lastemaja juht, kellega (kui ka terve lastemaja tiimiga) õnnestus INTIT projekti raames tihedalt koostööd teha. Anna oli Eesti INTIT koolituse teise päeva koolitaja. Traumateadliku lähenemist peab ta väga oluliseks ning soovib teemat Eestis jõulisemalt levitada.

The project was supported by

Oma ettekandes keskendus ta Eesti lastemaja tutvustamisele. Eestis on lastemaja klientideks seksuaalselt väärkoheldud lapsed ja seksuaalselt väärkohtlevalt käituvad lapsed. Nende abistamiseks on loodud lastemaja eesmärgiga laste huvide esikohale seadmine ning lapsesõbralikum kohtlemine kriminaalmenetluses, lisaks korraldada lastele ja lähedastele vajalik järeltugi. Suur rõhk on kolleegide vahelisel koostööl, erinevate asutuste vahelisel koostööl, valdkondade vahelisel koostööl. Eestis on lastemaja partneriteks Sotsiaalkindlustusamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Riigiprokuratuur ja Eesti Kohtuekspertiisi Instituut, kellega toimuvad regulaarsed kohtumised, lisaks on väga olulisteks partneriteks lastekaitsetöötajad, haridusasutused, tervishoid ja kohtud.

Lastemajatöötajatel on lastekaitse, psühholoogia, korrakaitse taust, lisaks koolitatakse töötajat ka eraldi välja.

Traumateadlikkust saavutatakse järgides järgmiseid kokkuleppeid: järgitakse Barnahusi kvaliteedinõudeid, Järgitakse asutustevahelist koostööd ja kokkuleppeid, rakendatakse koostööd, kommunikatsiooni, süsteemi; panustatakse füüsilisse keskkonda ja inimestesse; peetakse oluliseks töökultuuri, tagasisidet ja regulaarset hindamist.

Anna ütleb, et Lastemaja praktika kohaselt on küll keeruline erinevate asutustega koostööd teha, kuid võimalik, praegu on koostöö väga hea. Lastemaja peab oluliseks laste kaasamist teenuse arengusse.

Anna soovitus organisatsioonidele, kes soovivad saada traumateadlikeks: peab olema usku, soovi, tegu, ning muutused algavad ühest inimesest kuid traumateadlikuks saab organisatsioon vaid siis, kui kõik selle osapooled saavad traumateadlikest alustades direktorist lõpetades kojameheni.

INTIT

***INtegrated Trauma Informed
Therapy for Child
Victims of Violence***

www.intitproject.eu

Co-Funded by
**EUROPEAN
UNION**

The project was supported by

